

РОЗДІЛ 1. ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ ПЕРСПЕКТИВНОСТІ Й НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

МУЗИЧНА ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗКРИТТЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДІТЕЙ У СИСТЕМІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Котик Марина, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: І.Г. Барановська, кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

MUSICAL THEATRICALIZATION AS A MEANS OF UNVEILING CHILDREN'S CREATIVE POTENTIAL IN THE SYSTEM OF PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Kotyk Marina, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті розкрито вагомий вплив музики на формування творчості у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Автор аналізує основні методи та способи використання театральної діяльності в освітньому процесі, підкреслюючи її роль у розвитку емоційної сфери, творчого мислення, формуванні комунікативних навичок дитини.

Ключові слова: музична театралізація, творчий потенціал, дошкільна освіта, початкова освіта, емоційний розвиток, комунікативні навички.

Abstract. The article explores the significant impact of music on the development of creativity in preschool and early school-age children. The author analyzes the main methods and approaches to using theatrical activities in the educational process, emphasizing their role in the development of the emotional sphere, the improvement of communication skills, and the encouragement of children's creative thinking.

Key words: musical dramatization, creative potential, preschool education, primary education, emotional development, communication skills.

В умовах викликів сьогодення українська освіта продовжує розвиватися. В цей нелегкий для країни час, коли діти переживають сильні психологічні навантаження, мистецька творчість стає тим ключем, який дозволяє знаходити гармонію та внутрішній спокій.

Метою статті є обґрунтування потенціалу музичної театралізації як ефективного засобу розвитку творчого потенціалу дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сучасній освітній практиці.

Аналіз сучасних досліджень у сфері дошкільної та початкової освіти (Л. Аристової, І. Барановської, С. Васильєвої, С. Гаврилюк, Н. Гавриш, О. Граб, К. Завалко, Т. Коваль, В. Рагозіної, С. Садовенко, Ю. Якименко та ін.) вказує на глибокий інтерес учених до проблем розвитку творчих здібностей дітей засобами технологій мистецької інноватики, до пошуку шляхів впровадження в освітній процес новітніх та традиційних методів навчання. Дослідники одноставно підкреслюють важливість музично-театралізованої діяльності для творчого та емоційного розвитку дітей. Участь у театральних постановках, музично-ігрових композиціях допомагає не лише вивчати різні культурно-мистецькі форми, а й сприяє розкриттю творчого потенціалу дитини, розвитку креативності, емоційного інтелекту, рефлексії, творчому самовираженню.

Театралізація – це форма художньо-ігрової діяльності, в якій діти відтворюють різні життєві ситуації, образи, події за допомогою жестів, міміки, мовлення, рухів, гри. Музичну театралізацію ми розглядаємо як синтетичний вид діяльності, що поєднує драматичну,

музичну, хореографічну та інші діяльності. У процесі музичної театралізації відбувається інтегрований вплив на дітей, вони навчаються виразному декламуванню та читанню, пластичі рухів, співам, іграм на інструментах, метро-ритмічним рухам. «Незалежно від мови сценічного висловлювання театр є інтегрованим, синкретичним поглядом на світ, своєрідною моделлю цілісної мистецької палітри, в якому компоненти вистави доповнюють одне одного» [8].

Театралізація є стрижнем у роботі багатьох вихователів, учителів початкових класів, педагогів позашкільних закладів освіти. Елементи театралізації використовуються на музичних заняттях, святах, під час розваг та ігор. Починаючи з молодшої групи малюки із задоволенням зображують у невеликих сценках, музичних іграх звички тварин, імітуючи їх рухи та голоси. Поступово, з віком ускладнюються завдання з театралізованої діяльності. Діти залучаються до інсценування невеликих казок, поетичних текстів, пісень.

Як зазначають педагоги, перш за все, музична театралізація допомагає дітям розвивати емоційну чутливість, адже через виконання ролей та взаємодію з персонажами вони вчаться переживати різні емоції, співпереживати, набувають здатності глибше розуміти свої емоції та емоції інших людей, що є важливим аспектом формування здорових міжособистісних стосунків у процесі колективної творчості [1; 2; 4; 6].

Одночасно музична театралізація є ефективним засобом розвитку мовлення. Виконуючи невеликі етюди та ігрові вправи діти вчаться виразно читати текст, правильно інтонувати, розвивають артикуляцію і збагачують свій словниковий запас. Це, безсумнівно, позитивно позначається на розвитку мовленнєвих навичок, сприяє розкритості та впевненості, формує здатність імпровізувати та творчо підходити до виконання ролі.

Важливим аспектом є те, що музична театралізація сприяє формуванню соціальних навичок у дітей. Вона вимагає від них творчої співпраці, взаємодії з іншими учасниками вистави, а також уміння слухати і бути частиною творчого колективу.

Потрібно зазначити, що музична театралізація також стимулює розвиток пам'яті, уяви, творчих здібностей. Участь у музичній театралізації передбачає вивчення напам'ять текстів та реплік, запам'ятовування послідовності дій та рухів. Виконуючи ролі, діти створюють неповторні художні образи, послуговуючись своєю уявою, вчаться імпровізувати та творчо підходити до театралізованої гри [2; 4; 6].

Музична театралізована діяльність – це важливий інструмент для розкриття творчого потенціалу через фізичну активність, рух, музику та театр. Вона безпосередньо сприяє розвитку координації, пластичності рухів, виразної жестикуляції та міміки, що є ключовими елементами творчого самовираження дитини.

Заняття, що поєднують музику та театралізацію, допомагають дітям розвивати почуття ритму та слуху. Діти навчаються вільно рухатися під музику, що сприяє не лише розвитку фізичних здібностей, але й вдосконаленню креативних навичок через імпровізацію в русі. Вони здобувають досвід виразного самовираження через тіло, що є важливим аспектом розвитку їхнього творчого потенціалу.

Музична театралізація дає дітям можливість поєднувати музику, рух і театральне мистецтво, що сприяє формуванню комплексного підходу до творчості, коли дитина вчиться одночасно виражати себе через звуки, рухи та емоції. Це дозволяє дитині відкривати нові можливості для самовираження, розвивати індивідуальні таланти та навички, які в подальшому сприяють всебічному розвитку її творчого потенціалу [2].

Отже, музична театралізована діяльність – це важливий процес розкриття внутрішнього світу дитини, де кожен рух, кожен жест, кожен музичний момент сприяє розвитку творчої особистості.

У процесі організації музичних театралізацій надзвичайно важливу роль відіграє педагог, який не лише виконує функцію організатора, а й виступає в ролі наставника та творчого натхненника. Вихователю або вчителю має створити таку атмосферу, де кожна дитина відчуває себе вільною для самовираження і реалізації власних ідей у сценічних виставах. Завдання педагога полягає не тільки в навчанні основам театрального мистецтва, а

й у заохоченні дітей до пошуку нових, оригінальних ідей, тим самим стимулюючи їхній творчий потенціал. Залучаючи дітей до різних театралізованих активностей, педагог підтримує їхні ініціативи, пропонуючи нові можливості для творчого самовираження через втілення ідей в конкретні творчі дії.

Різноманіття форм музичної театралізації (від простих ігор і сценок до масштабних вистав) дозволяє організовувати освітній процес таким чином, щоб кожна дитина могла знайти свій унікальний спосіб творчого самовираження через мистецтво. Це дозволяє адаптувати методи навчання до індивідуальних потреб дітей, враховуючи їхні інтереси та рівень розвитку.

Окрім цього, музична театралізація є потужним засобом розвитку самооцінки та впевненості дитини. Кожен виступ перед глядачами, кожна роль дозволяє дитині пережити момент успіху, визнання, підтримки з боку однолітків та педагогів. Цей досвід формує в дитини впевненість у власних силах, здатність до творчого самовираження. Можна стверджувати, що музична театралізація – це дієвий інструмент розвитку як художніх здібностей, так і формування дитячої особистості, що здатна вільно і творчо взаємодіяти з навколишнім світом.

Таким чином, музична театралізація стає важливим засобом формування гармонійної, впевненої та креативної особистості. Вона допомагає дитині розвинути емоційний інтелект, покращити комунікативні навички, розширити уяву та навчитися ефективно взаємодіяти з іншими. Творча співпраця між дитиною, однолітками та вчителем створює сприятливе середовище для повноцінного творчого розвитку дитини та її успішної соціалізації.

Список використаних джерел

1. Барановська І. Театр лялок в початковій школі. Вінниця: ВДПУ, 2015. 170 с.
2. Барановська І. Театралізована гра як засід художнього виховання дошкільників. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій*. 2020. С. 218 – 221
3. Васильєва С.А., Гавриш Н.В., Рагозіна В.В. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія. Кропивницький: ІМЕКС – ЛТД, 2021. 226 с.
4. Гаврилюк С. Виховання естетичних почуттів дошкільників засобами театрального мистецтва *Пріоритети сучасної освіти і виховання в контексті завдань педагогічної науки*. Івано-Франківськ, 2003. С. 19–21.
5. Литвиненко І. Здатність людини справлятися зі своїми емоціями напряду визначає якість її життя. *Дошкільне виховання*. 2019. №3 (931). С. 4.
6. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О. Д. Арт-педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця. 2024. Вип. 76. С. 19-27. <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped>
7. Щолокова О.П. Світоглядна спрямованість фахової підготовки вчителя мистецьких дисциплін. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Київ. 2017. Вип. 22(27). С. 3-8
8. Федотова А.О. Музичний театр як засіб формування художньо-творчого потенціалу молодших школярів. *Вісник*. 2015. № 125. С. 379 – 382.